

Betänkandet SOU 2012:59

Nya villkor för public service

Synpunkter från Kungl. Musikaliska akademien
Dnr: 13001

Kungl. Musikaliska akademien (KMA) stödjer utredningens uppfattning att verksamheten i programföretagen skall präglas av oberoende och stark integritet samt att både uppdragen och finansieringen skall vara långsiktiga.

Likaså stödjer KMA utredningens syn på SVT och SR som viktiga kulturskapare och kulturförmedlare.

KMA vill också ta tillfället i akt att djupare belysa några för det svenska musikkivet centrala frågeställningar där medvetna strategiska vägval hos programbolagen är särskilt angelägna. Dessa handlar om **programföretagens uppdrag och arkivens betydelse för programverksamheten.**

4.2.1 Programföretagens uppdrag på kulturområdet

KMA vill framhålla vikten av att programföretagen agerar utifrån förutsättningen att de inte är beroende av annonsintäkter eller andra kommersiella intäkter och att de bör **bedriva en verksamhet baserad på kvalitativa och konstnärliga överväganden.**

Inom musikområdet bör SR och SVT ha två huvudinriktningar inom områdena västerländsk konstmusik, jazz och folkmusik:

- att **tillgängliggöra** högkvalitativa och angelägna konserter och föreställningar producerade av andra musikinstitutioner och frilansande utövare
- att själva **skapa** genomarbetade program och att genomföra kvalificerade studioinspelningar med konstnärligt framstående artister

Det bör noteras att detta inte alltid är synonymt med för allmänheten namnkunniga artister. Tvärtom har SR och SVT genom sin finansiering genom allmänna medel en unik möjlighet och en skyldighet att balansera den kommersiella

marknadens inriktning på i första hand bästsäljande namn och repertoar.

De **egna studioproduktionerna** bör få en betydande del av resurserna eftersom de i hög grad står för programföretagens roll som **aktiv, initierande part i svenskt musikliv**. Inom detta område kan företagen - utifrån konstnärliga synpunkter och med ett nationellt ansvarstagande som riktmärke - välja inriktning, repertoar och medverkande artister. Därigenom blir de **viktiga arbetsgivare och uppdragsgivare** för artister och kan samtidigt ge spridning åt musik av hög konstnärlig halt som på detta sätt får möjlighet att nå en större publik.

Idag har man inom SR och SVT reducerat antalet egna studioinspelningar av musik till den grad att de inspelningar som sänds (främst konsertöverföringar) till övervägande del är ett resultat av repertoar- och artistbeslut av andra aktörer inom musiklivet. Dessutom hotar bristen på studioproduktioner att på sikt leda till en kompetensförtunning hos både musiktekniker och musikproducenter samtidigt som den interna återväxten inom dessa yrkeskategorier är nästintill obefintlig. **Programbolagen måste även i fortsättningen ligga i absolut framkant, även i ett internationellt perspektiv, vad beträffar såväl den tekniska som den konstnärliga nivån på inspelningarna.**

En omfattande och högtstående egenproduktion av musik - även av andra ensembler och artister än Sveriges Radios Symfoniorkester samt Radiokören och deras dirigenter - är också en viktig förutsättning för ett fortsatt givande **utbyte av inspelningar mellan olika länder** inom ramen för samarbetet inom EBU (den europeiska radiounionen). Därför stödjer KMA utredarnas förslag (8.6.2 Omfattningen av extern produktion) att skyldigheten för SR att redovisa hur mycket man lägger ned på extern radioproduktion tas bort.

Sveriges Radios Symfoniorkester (SRSO) och Radiokören (RK) är två ensembler med internationell lyskraft. Därför är det angeläget att **deras verksamhetsplanering står i samklang med SR:s strategiska visioner för konstmusiken**. Båda ensemblerna bör också avsätta väl tilltagna produktionsperioder varje år för **studioinspelningar** av angelägen repertoar och med artistval som styrs av konstnärliga överväganden utan att snegla på kommersiella aspekter.

Både SRSO och RK bör vara ledande i landet på att ta ett nationellt ansvar för både **svenska artister och svensk repertoar** – även i sin resp. konsertplanering. I synnerhet gäller detta för **den nyskapade och nyskapande musiken** där både en omfattande utläggning av beställningsverk och kreativa programläggningar av såväl konserter som studioinspelningar bör genomsyras av detta ansvar.

Ensembler vars huvudfinansiering består av allmänna medel har självfallet ett mycket stort ansvar för hur artist- och repertoarpolicyn manifesteras i praktiken. Detta gäller i synnerhet om man – som SRSO och RK - har en nationell (och internationell) scen till sitt förfogande.

Radioegen konst (hörspele mm) och annan experimentell verksamhet bör också ha en självklar plats i SR:s produktionsutbud. I dessa produktioner bör även SRSO och RK ställa sig till förfogande.

SVT bör sända fler konsertöverföringar av svenska orkestrar och ensembler samt studioinspelningar av musik med svenska musiker/ensembler. Idag sänder man inte ens från Berwaldhallen annat än i undantagsfall.

SR, SVT och UR borde samarbeta mer om större satsningar där även SRSO och RK skulle kunna delta. Exempelvis kunde man producera brett anlagda serier om utvecklingen av svensk musik av olika slag (t.ex. konstmusik, jazz och folkmusik). Detta skulle också stå i samklang med sändningstillståndets formulering att "programutbudet skall präglas av folkbildningsambitioner".

4.5 Digitalisering och tillgängliggörande av arkiv

Arkiven inom Sveriges Radios Förvaltningsbolag (SRF) är unika, både i omfång och i kvalitet - även i ett internationellt perspektiv. Detta har uppnåtts genom ett nära samarbete under många decennier mellan programverksamheterna i moderbolagen och arkivens personal.

Grammofonarkivet är ett av världens största i sitt slag och med en enastående ljudkvalitet, och Musikbiblioteket är ett specialuppbyggt bibliotek som alltsedan sin tillkomst har varit en grundförutsättning för den kvalificerade musikproduktionen hos moderbolagen.

Nu kommer signaler om kraftiga nedskärningar av bl.a. just dessa arkiv. Det handlar både om kraftigt nedsurna medel för inköp och om otillräckliga resurser för katalogisering och arkivvård. Alla som är det minsta insatta i hur arkiv fungerar inser att **ett arkiv måste fyllas på kontinuerligt och underhållas kontinuerligt för att kunna tjäna sitt syfte att vara en levande resurs för programarbetet.**

Det är en kapitalförstörelse av oerhörda mått att inte se till att de unika arkiven inom SRF (och som servar både SR, SVT och UR) kan fortsätta att utvecklas. Deras innehåll är ingenting annat än **en nationell kulturskatt med internationell räckvidd som vi alla har varit med om att bygga upp genom våra licensmedel.**

Det är också ansvarslost kortsiktigt att tro att "allt finns ändå på nätet". Dels finns inte allt där, dels handlar det om oerhörda skillnader i kvaliteten på materialet. Dessutom är det lätt att glömma bort den fantastiska erfarenhet och kompetens som finns hos personalen i dessa arkiv. Det går mycket fort att med oinitierade

beslut, som för dagen verkar effektiva, se till att programbolagen på mycket kort tid tappar den input av kunskap och service från arkiven som man behöver för sin programverksamhet – både med kort varsel och i ett längre strategiskt perspektiv.

Hoten mot SRF:s arkiv går också stick i stäv med regeringens klart uttalade ambition **att programföretagen i större utsträckning skall tillgängliggöra sitt rika kulturarv för allmänheten.**

I ambitionen att – med samordningsvinster som fältrop - fragmentisera programföretagens verksamheter håller man aningslöst på att tappa bort alla **de stordriftsfördelar som centrala arkiv med sina olika expertkompetenser utgör.** I detta hänseende ligger programföretagen ännu så länge långt framför sina kommersiella ”konkurrenter”. Men felaktiga beslut om besparingar kan snabbt ändra på detta styrkeförhållande.

I detta läge krävs alltså strategiska och långsiktiga beslut för att arkivens nivå och funktion skall kunna fortsätta att utvecklas till gagn för en programverksamhet i allmänhetens tjänst.

Kungl. Musikaliska akademien

Stockholm den 15 januari 2013

Gustaf Sjökvist

Tomas Löndahl

Preses

Ständig sekreterare